

Många frukter är besprutade, inte minst citrusfrukter. Men halterna av bekämpningsmedel som Livsmedelsverket finner under sina regelbundna kontroller är vanligtvis mycket lägre än de fastställda gränsvärdena och det är viktigt att komma ihåg att frukt också innehåller en mängd viktiga näringsämnen.

Växtskydd och miljö

Frukter och grönsaker ger oss näring och smakar gott men hur påverkas de och miljön när vi odlar, transporterar, lagrar och tar hem grödorna? Fundera och diskutera tillsammans med eleverna!

År 2020 är av FN utsett till det internationella växtskyddsåret, för att sätta fokus på betydelsen av friska växter. Vid odling av frukter och grönsaker används en hel del bekämpningsmedel för att skydda grödorna. Generellt besprutas frukt mer än grönsaker och bananer, citrusfrukter och vindruvor ligger överlag i topp.

Flera olika bekämpningsmedel i citrusfrukt

I Sverige är det Kemikalieinspektionen som avgör vilka bekämpningsmedel som får säljas och hur de får användas. Livsmedelsverket kontrollerar om det förekommer bekämpningsmedel i livsmedel, framför allt i frukt, grönsaker och spannmål, genom att ta 1 500–2 000 stickprover per år.

I den senast publicerade rapporten* presenteras bland annat en tabell över grödor där mer än tio procent av stickproven innehöll fem eller fler olika bekämpningsmedel i samma prov. På första plats kom mindre citrusfrukter (bland annat clementin och satsuma), följt av grapefrukt, chilipeppar, russin, purjolök, apelsin, jordgubbe och persika. Ungefär hälften av alla prover av små citrusfrukter och grapefrukt och en tredjedel av apelsinproverna innehöll fem ämnen eller fler. En förklaring till att så många olika bekämpningsmedel hittas i citrusfrukter är, enligt Livsmedelsverket, att citrusfrukter utsätts för växtskyddsmedel även efter skörden. Då behövs svampmedel för att förhindra mögelangrepp.

Klorpyrifos får inte användas längre

I slutet av 2019 kom det fram att omkring en femtedel av alla testade citrusfrukter bär spår av bekämpningsmedlet klorpyrifos, som bland annat kan påverka nervsystemet. Ämnet har aldrig varit tillåtet att använda som växtskyddsmedel i Sverige och användningen är sedan våren 2020 även förbjuden inom EU. Gränsvärdet för tillåtna halter av klorpyrifos i alla livsmedel på

*Livsmedelsverket, Johansson, A och Ahmed, T M. (2020). L 2020 nr 16: Kontroll av bekämpningsmedelsrester i livsmedel 2018. Livsmedelsverkets rapportserie. Uppsala.

Bananer, citrusfrukter och vindruvor är några av de frukter som besprutas mest.

👋 Växtskydd i Sverige

Besök Jordbruksverkets webbplats webbutiken.jordbruksverket.se och sök efter "Växtskyddsmedel 2020". Ladda ner skrifterna som gäller för frukt, bär, frilandsgroönsaker och växthusgroönsaker. Vilka frukter och grönsaker finns med i de olika skrifterna? Vilken typ av växtskyddsmedel används, vad behöver växterna skyddas mot?

Läs mer om växtskyddsåret 2020

- www.slu.se/centrumbildningar-och-projekt/plattform-for-vaxtskydd/iyp-2020/
- www.jordbruksverket.se/vaxtskyddsaret
- www.fao.org/plant-health-2020

EU:s marknad, även importerade, har dessutom sänkts, till den lägsta bestämbara halt som analysmetoden klarar. Detta innebär att även länder utanför EU måste sluta använda klorpyrifos, om de vill kunna exportera till EU. I skrivande stund förväntas det nya gränsvärdet börja gälla under hösten 2020.

Läs om den svampsjukdom som drabbar bananer på februariuppslaget.

November 2020

Nationellt resurscentrum för
biologi och bioteknik

Måndag Tisdag Onsdag torsdag Fredag Lördag **Söndag**

v. 44

v. 45

v. 46

v. 47

v. 48

v. 49

	26	27	28	29	30	31	Allhelgonadagen 1
Tobias 2	Hubert, Hugo 3	Sverker 4	Eugen, Eugenia 5	Gustav Adolf 6	Ingegerd, Ingela 7	Vendela 8	
Teodor, Teodora 9	Martin, Martina 10	Mårten 11	Konrad, Kurt 12	Krister, Kristian 13	Emil, Emilia 14	Leopold 15	
Vibeke, Viveka 16	Naemi, Naima 17	Lillemor, Moa 18	Elisabet, Lisbet 19	Marina, Pontus 20	Helga, Olga 21	Cecilia, Sissela 22	
Klemens 23	Gudrun, Rune 24	Katarina, Katja 25	Linus 26	Asta, Astrid 27	Malte 28	Sune 29	
Anders, Andreas 30							1:a advent

Matsvinn

FN har utsett den 29 september till en internationell dag för att uppmärksamma matsvinn (International Day of Awareness of Food Loss and Waste). Fukt och grönsaker är de livsmedel vi slänger mest av. Diskutera hur svinet kan minska. Läs till exempel om hur olika frukter och grönsaker ska förvaras för att hålla så länge som möjligt. Information om detta finns bland annat på Livsmedelsverkets webbplats. De flesta frukter och grönsaker mår bäst i kyla.

www.livsmedelsverket.se/matvanor-halsa--miljo/matsvinn

Miljöpåverkan

Diskutera vad som avgör olika frukters och grönsakers miljöpåverkan. Odlas de utomhus eller i växthus? Hur värms växthuset upp – med fossilt bränsle eller fossilfritt? Hur ömtåliga är frukterna och grönsakerna? Hur länge kan de lagras? Hur är det med transport och behov av kyla vid förvaring? Jämför till exempel morötter och tomater eller vitkål och sallat.

Avokado, en grönsak som kräver stora mängder vatten vid odling, transporteras långa sträckor och ofta slängs, eftersom den snabbt går från mogen till övermogen.

